

κ.ά.) Σῦρ. — Γ. Ξενοπ., Κακὸς δρόμ., 50 κ.ά. γηραλέους 'Αλόνν. Εὔβ. ('Ακρ. κ.ά.) Σκόπ. Στερελλ. (Αἰτωλ.) κ.ά. βορ. ἰδιωμ. γεραλέας Δ. Λουκόπ., Βουνά Κατσαντ., 62.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. γηραλέος. 'Ο τύπ. γηραλέας ἀνalogικ. πρὸς τὸ κοντέας, μουντρέας, χειλέας, ψηλέας κ.τ.τ.

1) 'Ο εὐρισκόμενος εἰς προκεχωρημένην ἡλικίαν ἐνθ' ἄν.: 'Ο γαμπρός - ὁ διευθυντής - ὁ πεθερός εἶναι γηραλέος Σίφν. Μὴ δὲ γοιτᾶς τώρα ποὺ ἔγινε γηραλέος· σὰν ἦτονε νέος, φτερά 'χαν τὰ πόδια του! Πελοπν. (Βούρβουρ.) "Ενας γηραλέος γλεῖ νερό (γλεῖ = ἀντλεῖ) Σῦρ. Κε αὐτὸς οὐ ἀλλουτισ'νός οὐ γηραλέας, ἦθιλι κ'βέντις μὴ μᾶς τὰ πιδιά (ἀλλουτισ'νός = ἄλλης ἐποχῆς, γέρων) Αἰτωλ. "Ενα ἄλλουγον γηραλέας αὐτόθ. 'Εσκότωσεν ὁ καβαλλάρης τὸ γεραλέο (= γέροντα) ἐκ παρχμυθ.) Μύκ. Κοντά της ἑνας γεραλέος κίριος σοβαρός καὶ γλυκὸς Γ. Ξενοπ., ἐνθ' ἄν. || 'Ασμ.

"Ενας ἀφ' τσὶ φιλόσοφοι, ἀπὸ τσὶ γεραλέοι εἶπανε νὰ χαιρούνταινε ὅπου κι ἂν εἶναι νέοι 'Ιων. ('Ερυθρ.) || Ποίημ.

Κι ἂν θέλετε, κερνᾶτε αὐτὸν τὸν ποιητὴ γιατί 'ναι γεραλέας, νὰ λάβετε εὐχὴ

Δ. Λουκόπ., ἐνθ' ἄν. β) Παλαιὸς 'Αλόνν. Σκόπ.: Γηραλέους, προν'νός σκουπὸς (ἐνν. ἄσματος). 2) 'Ὡς οὐς. ὑπὸ τὸν τύπ. γεραλέος ὁ, τὸ πτηνὸν Νησσα ἢ ἐλληνική (Anas graeca), τῆς οἰκογ. τῶν Νησιδῶν (Anatidae) ἐνιχ. Συνών. γερροντάκι, γεραντζούλι, ζαμπούρι, ζαρόπαπια, κακανάρι, κολοβούτι, μικροπαππί, μπέχρο, παπιόνι, παπίρι, σαροδέλα, σαροδέλινα.

γηρεάσκω λόγ. ἐνιχ. γ'ράσκω Πόντ. ('Αντρεάντ.)

Τὸ ἀρχ. γηράσκω.

1) Γερων Α1, τὸ ὅπ. βλ., ἐνιχ. 2) Παλαιῶ Πόντ. ('Αντρεάντ.): Παροιμ. Καινούρ' κοσκίν', μέρ' 'ὰ κρεμάνω σε καὶ σίτᾶ γ'ράσκειται, σαχτάρ' 'ὰ πατῶ ἀπέσ' (καινούριο κόσκινο, ποῦ νὰ σὲ κρεμάσω κι ὅταν παλαιώσης, στάχτη θὰ βάλω μέσα σου. Λέγεται διὰ τὰ παλαιὰ ἀντικείμενα διὰ τὰ ὁποῖα συνήθως ἐπιδεικνύεται ἐλάχιστον ἐνδιαφέρον).

γησόμηλο τό, ἀμάρτ. γησόβ'λου Μακεδ. ('Ελάτ. Κοζ. κ.ά.)

'Εκ τῶν οὐς. γῆ καὶ μῆλο.

1) Εἶδος βολβοφόρου φυτοῦ, με βλαστὸν καὶ βολβὸν ἐδώδιμον 'Ελάτ. 2) Εἶδος κυπείρου, πιθανῶς ἡ Κύπειρος ἢ ἐδώδιμος (Cyperus esculentus), τῆς οἰκογ. τῶν Κυπειριδῶν (Cyperaceae). Τὰ κονδυλώδη ριζώματα τοῦ φυτοῦ τούτου τρώγονται ὡμὰ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ λαοῦ, ὡς καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Πβ. Θεοφρ., Φυτ. ἱστ. 4,8,14. Συνών. μῆλο τῆς γῆς.

γήταυρος ὁ, Α. Καρκαβίτσ., 'Αρχαιολόγ., 52 καὶ εἰς Ν. 'Εστ. 19 (1935), 84 Π. Βλαστ., 'Αργώ, 61.337 Ν. Πολίτ., Πραδ. 2,958.961 — Λεξ. Βλαστ. 448 Πρω. Δημητρ. 'ἡταυρος "Ηπ. Θεσσ. Ν. Πολίτ., Παραδ. 2,954 'ἡταυρος Πελοπν. ('Αχαῖα) Στερελλ. (Ναύπακτ.) — Ν. Πολίτ., Πραδ. 1,205. 2,954 — Λεξ. Δημητρ.

Τὸ Βυζαντ. γήταυρος.

Μυθικὸν θηρίον τὸ ὁποῖον διατᾶται, κατὰ τὰς παραδόσεις τοῦ λαοῦ, εἰς τοὺς βυθοὺς ποταμῶν, λιμνῶν καὶ ἐλῶν, τὸ ὁποῖον παραμένει ἀθέατον καὶ ἐκβάλλει ἀπ' ἐκεῖ μυκη-

θμοὺς ὡς τοῦ ταύρου ἐνθ' ἄν.: 'Εκεῖ μέσα κατοικεῖ ἕνα φοβερό θηρίο, ὁ 'ἡταυρος Ν. Πολίτ., Παραδ. 1,206 "Ενα βογ-γητὸ γήταυρον ξέφυγε ἀπὸ τὸ στεγνωμένο λάουγγά του Α. Καρκαβίτσ. εἰς Ν. 'Εστ. ἐνθ' ἄν. || Ποίημ.

'Σ τὸ φρύδι κάθε ξέγυρης καμάρας τροχομάσκαν ἀνασκελᾶδες, γήταυροι, πλανήταροι, γελλοῦδες

Π. Βλαστ. 'Αργώ 61.

'Η λ. καὶ ὡς ἐπών. Α. Βαλαωρ., "Εργα 3,347.

γητεῖα ἡ, Βιθυν. (Νικομήδ. κ.ά.) Θεσσ. (Καλλιπεύκ.Καρυὰ Κρυόβρ. κ.ά.) Θράκ. Καρ. ('Αλικαρνασσ.) 'Ιων. (Σμύρν.) Κέως Κρήτ. (Βιάνν. Μύρθ. Σητ.) Μακεδ. (Βόιον Γιδ. 'Επανωμ. Θεσσαλον. κ.ά.) Ρόδ. Χίος (Βροντ. κ.ά.) — Κ. Παλαμ., Πεντασύλλ. 22, Π. Βλαστ., 'Αργώ 121 — Λεξ. Περίδ. Δημητρ. γητεῖα Κύθηρ. Πελοπν. (Μάν. Μονεμβασ. κ.ά.) γηδεῖα Κάρπ. γηθειὰ Κρήτ. ('Αγιος Γεώργ. 'Ανατολ. 'Εννεὰ Χωρ. Μαλάκ. Μεραμβ. Νεάπ. Πεδιάδ. Σφακ. κ.ά.) Μῆλ. γηδεῖα Κάρπ. Κάσ. γηδεῖα Κύπρ. γηδεῖα Κῶς (Πυλ.) γηθκειὰ Κῶς (Καρδάμ. Πυλ. κ.ά.) 'ητειὰ Κύπρ. Προπ. (Πέραμ.) Στερελλ. (Παρνασσ.) 'ηθειὰ Νάξ. ('Απύρανθ.) 'ηδκειὰ Κύπρ. 'ηκειὰ Κῶς ἀητειὰ Λῆμν. ἀγτειὰ Λῆμν. (Πλάκ.) γήτεια Λυκ. (Λιβύσσ.) γήετο τό, Εὔβ. (Αἰδηψ.) "Ηπ. (Πάργ.) Πελοπν. (Βερεστ. Γαργαλ. Μανιάκ. Μαργέλ. Μεσσην. Μηλιώτ. Παιδεμέν. Ποταμ. Πυλ. κ.ά.) γήτειου Εὔβ. ('Αγία 'Ανν. Στρόπον. κ.ά.) Σάμ. (Κουμαδαρ. Παλαιόκαστρ. κ.ά.) γήτι Ζάκ. — Κ. Πασαγιάνν. εἰς Τέχν. 1,222.

Τὸ Βυζαντ. γητεῖα, καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ ἀρχ. γοητεῖα. Βλ. 'Ιω. Καλλέρ. εἰς Λεξικογρ. Δελτ. 8 (1958), 22-23.

Μαγικὴ ἐπωδὴ ἢ ἐνέργεια πρὸς θεραπείαν ἢ ἀποτροπὴν κακοῦ τινος, ὡς νόσου, βασκανίας ἢ ἄλλης ἐπηρεῖας ἐνθ' ἄν.: Γιά νὰ γιαιτρεντῇ ἡ ριτζιβίλα, ἡ γηθειὰ πρέπει νὰ γίνῃ τρεῖς φορὲς (ριτζιβίλα = ἡ ἀσθένεια ἐρυσίπελας) Μῆλ. Ξέρω μιὰ 'ηθειὰ καὶ περνᾶ τὸ μάτι Νάξ. ('Απύρανθ.) Οἱ γ'ναίκες, ἅμα ἀορώστανι κανεῖς, λέγανι 'ητειές Στερελλ. (Παρνασσ.) Αὐτουνου πιάνει ἡ γητειὰ τοῦ Κύθηρ. Αὐτὴ γητεύγει καὶ πιάνει ᾶ' ἡ γηθειὰ τῆς Κρήτ. ('Αγιος Γεώργ.) Νὰ τοῦ ποῦμε νὰ μᾶσε μάθη κ' ἐμᾶς τὴ γηθειὰ νὰ δὴ γατέχωμε κι ἀχρεῖαστη νὰ 'ναι Κρήτ. (Πεδιάδ.) Τὸ σταυρώνει ἡ κυρούλα, τοῦ λέει καὶ τὸ γήτειο καὶ στερνὰ γιάνει τοῦ παιδιοῦ τὸ μάτι (κυρούλα = γραῖα, μάμμη) Πελοπν. (Μανιάκ.) Τὸ γήτειο δὲν κάνει νὰ τὸ πῆς ἄλλουνοῦ, γιατί δὲ στρέγει Πελοπν. (Μεσσην.) Τῆς τὸν ἐγύριζε τὸν ἀφαλὸ μετὸ ξερβί της τὸ χέρι ὀλοντρόουρα καὶ τ'ς ἔλεγε καὶ τὸ γήτειο Πελοπν. (Παιδεμέν.) Θὰ πιάσῃ τὸ γήτι σὰν ἴσκα Κ. Πασαγιάνν. ἐνθ' ἄν. 'Η 'ητειὰ του 'ἐν ἐπκίασεν Κύπρ. || Παροιμ. 'Απὸν γητειὰ πύρουμα κι ἀπὸν γαμπρὸ φύλαγμα μὴ καρτιρεῖς (ὁ γαμπρός δὲν ἐνδιαφέρεται οὐδόλως διὰ τοὺς συγγενεῖς τῆς συζύγου του) Μακεδ. (Βόιον) || Ποίημ.

'Οἰμέ ἀκροοῦρανα, | θάλασσεσ, κάμποι, γητειές, μαγέματα, | δέματα, θάμπη

Κ. Παλαμ. ἐνθ' ἄν.

Πλέκεις φιλιές κι ἀνιστορᾶς γητειές παραμυθένιες Π. Βλαστ. ἐνθ' ἄν. Συνών. γήτεμα 1β, μαγικό, μαντολόγημα, μαντολόγι, μαντολογίδι, ξόρκι, ξορκικό, σταύρωμα 2β.

γήτεμα τό, Βιθυν. (Νικομήδ. Παλλαδάρ.) Εὔβ. (Κάρυστ. Κύμ.) "Ηπ. (Κοκκιν. Μαργαρ. κ.ά.) Θράκ. Κρήτ. Κύθν. Κῶς (Καρδάμ. κ.ά.) Μῆλ. Πελοπν. ('Αρχαδ. Οἶν. Φιγαλ. κ.ά.) Ρόδ. Σίφν. Τῆν. Τσακων. (Χαβουτσ.) Χίος (Βροντ.

